

Vorbij de pandemie: wat brengt het nieuwe jaar?

Naar het oordeel van de meeste mensen heeft 2020 lang genoeg geduurd. Ons leven werd en wordt grotendeels beheerst door de coronapandemie. Ook het eerste deel van 2021 zal in het teken staan van het virus, maar wat betekent dat voor de economie, de huizenmarkt en de mens? We treden lichtelijk buiten onze bubbel en vragen emeritus hoogleraar economie Sweder van Wijnbergen en gelukspsycholoog Ad Bergsma hun visie op respectievelijk macro- en microniveau in de wereld tijdens en na corona te geven.

De wereld is er niet bepaald overzichtelijker op geworden sinds COVID-19 zich eind 2019 aandiende in China en in de maanden daarna uitgroeide tot een pandemie. Als we ons concentreren op Nederland, wordt echter wel duidelijk dat ons land het relatief goed doet vergeleken met andere ontwikkelde economieën. Nadat de Nederlandse economie in het tweede kwartaal met 8,5% kromp, volgde in het derde kwartaal een sterke opleving en kon een plus van 7,7% worden genoteerd, blijkt **uit cijfers** van ABN AMRO.

Vergeleken met dezelfde periode vorig jaar lag het BBP van Nederland in de eerste drie kwartalen per saldo 2,9% lager. Dat is net iets minder dan de Verenigde Staten en een stuk minder dan de meeste eurozonelanden. Het Verenigd Koninkrijk tekende een daling op van 9% in dezelfde drie kwartalen. Maar ook Zweden en Duitsland stonden na drie kwartalen op -4%.

BBP teruggevallen naar niveau van 2015

BBP, seizoensgeïndiceerd 2015, gecorrigeerd voor seizoen- en kalenderdag, in prijs omzetvoorspelling voor 2020 en 2021

Bron: CBS

Nederland 2019 2020 2021

BBP	1,7	-4,4	3,0
Particuliere consumptie	1,5	-7,3	1,9
Uitvoer g&d	2,7	-5,0	2,8
Invoer g&d	3,2	-5,4	1,7
Industriële productie			
Inflatie (CPI)	2,6	1,4	1,4
Inflatie (HICP)	2,7	1,3	1,3
Contractie (part. sector)	2,4	2,5	1,1
Werkloosheid (% ber. bevolking)	4,2	4,0	6,4
Lopende rekening (% BBP)	9,9	8,6	8,1
Saldo overheid (% BBP)	1,7	-8,0	-6,5
Overheidsschuld (% BBP)	48,7	62,1	64,0
USD per EUR	1,12	1,18	1,25
Korte rente (3m)	-0,38	-0,45	-0,44
Lange rente (10j)	-0,06	-0,65	-0,40

De 'tweede golf' is in Nederland relatief vroeg begonnen en duurt nog steeds voort. Economen houden er rekening mee dat de huidige maatregelen van het kabinet om het virus in te dammen zeker tot en met volgend jaar zullen voortduren. Voor het vierde kwartaal wordt een krimp verwacht van 2,7%, wat betekent dat de economische terugval tijdens de tweede golf een stuk geringer is dan tijdens de eerste golf.

Bleden de vaccinatieprogramma's hoop?

Hoe ziet volgend jaar eruit? Sweder van Wijnbergen, emeritus hoogleraar economie aan de Universiteit van Amsterdam, noemt een aantal factoren die de nabije toekomst determineren. Voor de wereldeconomie in 2021 moeten we vooral letten op de Verenigde Staten en het succes van vaccinatieprogramma's. Van Wijnbergen: 'Wat betreft de wereldeconomie is vooral eerst de vraag of president Biden de ruimte krijgt om verstandig beleid te voeren. Hij is daarvoor afhankelijk van de Senaat. Bij verkiezingen in de Amerikaanse staat Georgia begin januari wordt duidelijk of de Republikeinen of de Democraten een meerderheid in dat Huis krijgen. Als de Republikeinen een meerderheid krijgen, bestaat de mogelijkheid dat zij verstandig coronabeleid van de volgende president blokkeren. Het Amerikaanse coronabeleid zal bepalen of de Amerikanen het virus de baas kunnen. Het soort beleid en de uitwerking daarvan zijn wegen zwaar voor de wereldeconomie.'

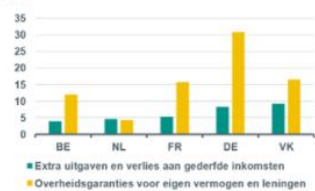
Daarnaast is de uitrol van vaccinatieprogramma's natuurlijk van doorslaggevend belang. Er is nu een aantal effectieve vaccins, maar mondiaal krijgen regeringen te maken met de uitdagingen van vaccinatieprogramma's op een ongeziene schaal. Van Wijnbergen: 'In Nederland moeten we nog zien hoe dat uitpakt. Het is de vraag of minister De Jonge in staat is om hier goed beleid op te maken. Daarbij moet ik aantekenen dat het economische beleid van de regering, de corona-steunpakketten, goed zijn en effectief faillissementen en ontslagen voorkomt.'

Sweder van Wijnbergen
Emeritus hoogleraar economie aan de Universiteit van Amsterdam

Stimuleringspakket relatief bescheiden

% van BBP

Bron: CBS

... dat geldt ook voor de loonsubsidie (NOW)

% werknemers van totale arbeidspopulatie die loonsubsidie ontvangt

Bron: IMF

Het nieuwe oude normaal

'Het nieuwe normaal' ligt op vele lippen bestorven. Soms lijkt de term vooral een wens; niet terug willen naar hoe het was voor de coronapandemie. Zal dat gebeuren? Sweder van Wijnbergen is resoluut: 'Ik betwijfel dat de economie na corona radicaal anders zal zijn dan daarvoor. Als ik dat betrek op de huizenmarkt, dan denk ik bijvoorbeeld ook niet dat mensen in groten getale de steden zullen verlaten. De noodzaak en populariteit van thuiswerken zal zijn effecten hebben, maar dat zal naar mijn idee niet leiden tot een trek uit de Randstad. Het zal eerder merkbaar zijn in de vraag naar kantoorruimte.'

Deskundigen meldden afgelopen jaar ook dat een daling van de woningprijzen in de kaarten zat. Van Wijnbergen wil er niets van weten: 'Toen de coronacrisis vat kreeg op ons land, werden prijsdalingen van 20% voor de huizenmarkt voorspeld. Ik geloofde en geloof daar niets van. Voorlopig stijgen huizenprijzen harder dan het gemiddelde prijsniveau van consumptie. In de basis is er in Nederland gewoonweg een tekort aan woningen. Bovendien is het tempo waarop woningen worden gebouwd nog altijd schrikbarend laag.'

Geluk bij ongeluk

Hoe ziet ons leven er volgend jaar op kleinere schaal uit - op microniveau in plaats van macroniveau dus. Hoe gelukkig zijn we volgend jaar, een jaar waarin we de maatregelen en restricties van COVID-19 achter ons laten?

Gelukpsycholoog Ad Bergsma waarschuwt: 'Wie hoopt dat 2021 een jubeljaar wordt, rekent zich te vroeg rijk. Dat komt in de eerste plaats doordat het afgelopen jaar niet erg ongelukkig was. Zolang je je huis niet uit hoeft of je bestaanszekerheid niet wankelt, wordt je geluk niet of nauwelijks geraakt door financiële achteruitgang. Dankzij onze rijkdom hebben we gemiddeld voldoende buffers voor tegenslag.'

Bergsma vervolgt: 'Een achteruitgang in geluk heeft wel plaatsgevonden bij de mensen die al op het randje zaten, bijvoorbeeld door hoge woonlasten, weinig perspectief op de arbeidsmarkt en schulden. Als je al veel zorgen hebt, kan je zo'n crisis er moeilijk bij hebben. Vergelijk het met de gevolgen van de pandemie. Iedereen heeft te maken gehad met onzekerheid, onvrijheid en ongemak, maar slechts een klein percentage heeft voortijdig een ouder of partner verloren. De last van de crisis wordt ongelijk verdeeld.'

Ad Bergsma
Gelukpsycholoog

Mentaal kapitaal

Volgens Bergsma is de les van het afgelopen jaar is dat de toekomst onzeker is, maar dat tegenslag goed op te vangen is voor wie financieel een beetje vet op de botten heeft. Wat betreft persoonlijk geluk stelt hij: 'Een mentale buffer kan je opbouwen door nieuwe dingen te leren en te investeren in het opbouwen of verdiepen van relaties. Dat gaat vaak het gemakkelijkst als je je prettig voelt. Gebruik het komende jaar daarom voor het uitbouwen van je sterke kanten. Zoek naar de overlap tussen wat de wereld nodig heeft en jij leuk vindt om te doen. Zo bouw je mentaal kapitaal op, dat bijdraagt aan je geluk bij onverwachte tegenslagen.'

Ook 2021 zal dus nog voor een deel in het teken van corona staan; of er een radicaal nieuw normaal ontstaat is zeer de vraag, maar duidelijk is dat we de gevolgen van de crisis niet achter ons laten nu we de kalender omslaan.